

4.8.22

לכבוד,
פרקליט המדינה, עו"ד עמית איסמן

הנדון: חקירות מח"ש בעניין פגיעות אנשי משטרה בעיתונאים

אנחנו מבקשים להסב את תשומת ליבך ולבקש בדיקה מקיפה של סוגייה שאנחנו מתמודדים איתה כבר זמן רב: חוסר מענה, היעדר מתן סעדים, והיעדר חקירה מצד המחלקה לחקירות שוטרים כלפי תלונות שהגישו עיתונאים בשל אלימות שספגו מצד שוטרים. וזאת בהמשך לדברך מן השבוע שעבר, לפיהם מח"ש מגישה מעט מדי כתבי אישום. אנו דורשים לקבל את תוצאות בדיקת הטיפול בתלונות של עיתונאים, ולגבש נוהל ייעודי לטיפול בתוקפי עיתונאים.

אנחנו, ארגון העיתונאים והעיתונאיות בישראל, מייצגים את רוב העוסקים במקצוע העיתונות בארץ. אנחנו מייצגים עיתונאים בכלי תקשורת מאורגנים, עיתונאים שאינם מאורגנים, עיתונאים שעובדים בכלי תקשורת עצמאיים ועיתונאים עצמאיים שאינם קשורים לכלי תקשורת מסוימים. לצד טיפול הארגון ביחסי העבודה ובהסכמים קיבוציים בכלי תקשורת, פועל ארגון העיתונאים והעיתונאיות לחיזוק חופש העיתונות, מתוך תפיסה עמוקה שחופש העיתונות הוא מרכיב חיוני, שבלעדיו לא יכולה דמוקרטיה להתקיים. כשהנחת היסוד היא, שהעיתונאים משרתים את האינטרס הציבורי.

במסגרת הטיפול בחופש העיתונות אנחנו מנהלים מעקב שוטף אחרי אלימות שמופעלת נגד עיתונאים, בין השאר אלימות של שוטרים כלפי עיתונאים. בשנתיים האחרונות תיעדנו קרוב ל-30 מקרים שבהם הופעלה אלימות שוטרים כלפי עיתונאים, למרות שאלה הזדהו כעיתונאים והיו מצוידים בתעודות המוכיחות זאת. העיתונאים הותקפו במספר זירות אירוע - בהפגנות של חרדים, בהפגנות פוליטיות, בשייח' ג'ראח בירושלים, בהר הבית, באום אל פחם, וכמובן באירועי שומר החומות במאי 2021.

רשימת העיתונאים שהותקפו על ידי שוטרים, מקרים שתועדו בארגון העיתונאים והעיתונאיות, היא מגוונת וארוכה, ומצורפת כנספח א' למסמך זה. מדובר במגוון עיתונאים שהותקפו:

מפורסמים יותר, כמו משה נוסבאום מחדשות 12, או גידי ויץ מעיתון הארץ, שנאזק ונלקח לתחנת משטרה. שניהם הזדהו כעיתונאים. עיתונאים מכלי תקשורת מוכרים וידועים, כמו ידיעות אחרונות עיתונאים מכלי תקשורת חרדים, כלי תקשורת בערבית כלי תקשורת מגזריים עיתונאי הארץ שהותקף למרות שהיה מצויד באפוד וקסדה שזיהו אותו כעיתונאי עיתונאים שעובדים עבור כלי תקשורת ישראלים ועיתונאים שעובדים עבור סוכנויות זרות. למרבה הצער מגוון המותקפים גדול. אנחנו, כארגון העיתונאים והעיתונאיות, מעודדים עיתונאים להגיש תלונות למח"ש, כדי שהאירועים האלה ייבדקו, כדי להעניק את התמיכה המירבית לחברי הארגון בפרט ולעיתונאים בכלל, כדי ששוטרים - גם שוטרים בשטח, גם שוטרים באירועים סוערים - לא ישכחו שעיתונאים אינם אנשים עם פריבילגיה, אלא משרתים את האינטרס הציבורי ואת זכות הציבור לדעת, ויש לאפשר להם לבצע את תפקידם ובוודאי לא לנקוט נגדם באלימות. באמור לעיל, אין כמובן, שום הסכמה במפורש או במשתמע לכך שמי שאינו עיתונאי ניתן לפגוע בו פיסית.

כמה מהעיתונאים שהותקפו החליטו להגיש תלונות למחלקה לחקירות שוטרים במשרד המשפטים. הגשת התלונה למח"ש נעשית בעידוד ולעיתים בסיוע הארגון.

הנה שלושה מקרים לדוגמה, של עיתונאים שחוו אלימות משטרתית והגישו בעקבות כך תלונה למח"ש:

1. צלם עיתון הארץ תומר אפלבאום סיקר הפגנה בכיכר רבין בתל אביב באפריל 2020. בעת פיזור ההפגנה, התנפלו עליו שוטרים, זרקו אותו על הארץ, ואז השליכו אותו לניידת. הוא הזדהה כעיתונאי, וגם עיתונאים אחרים שהיו במקום העידו שמדובר בעיתונאי, אבל זה לא מנע את האלימות.

בסופו של דבר הוא שוחרר, אך היה פצוע ובילה את הלילה בחדר המיון של בית החולים איכילוב. אפלבאום הגיש תלונה למח"ש, התלונה נבדקה, אך התיק נסגר. אפלבאום הגיש ערעור על סגירת התיק.

2. מקרה אחר הוא של העיתונאי וחבר הוועד המנהל של הארגון, יאסר עוקבי. עוקבי נסע לצלם את האירועים סביב נטיעות קק"ל בנגב בדצמבר 2022. הוא הזדהה בפני השוטרים

כעיתונאי והתאפשרה לו גישה למתחם סגור, משם דיווח בשידור חי לתחנת הרדיו שבה הוא עובד ולאחר האינטרנט. במהלך הדיווח ניגש אליו קצין במקום ודרש ממנו לצאת. אחרי דין ודברים בין השניים עוקבי נלקח לניידת, משם לתחנת משטרה, שם בוצעו על גופו שני חיפושים ואחריהם הוא נעצר וננעל בתא סגור.

גם עוקבי הגיש תלונה למח"ש, בינתיים לא נקרא לתת עדות ולא ידוע לנו שנפתחה חקירה בנושא, ו/או שננקטו צעדים נגד מי מהשוטרים המעורבים בסיפור.

3. המקרה השלישי הוא של הצלם ראמי ח'טיב, צלם ותיק ומוכר בירושלים וחבר ארגון העיתונאים והעיתונאיות. באפריל האחרון, ב-15 בחודש, הוא תיעד אירועים אלימים בהר הבית בירושלים המזרחית. למרות שהוא מוכר גם לשוטרים כעיתונאי, ולמרות שהזדהה ככזה כאשר התבקש, קבוצה של שוטרים תקפה אותו באלימות והוא אף הוכה באמצעות אלות. האירוע נמשך דקות ארוכות. ובסופן פונה ח'טיב לחדר מיון בבית החולים הדסה, ומאז הוא סובל ומטופל בקופת החולים. ח'טיב הגיש תלונה למח"ש.

יש לציין שברוב המקרים של המקרים שבהם סבלו העיתונאים אלימות מצד שוטרים, האירועים מתועדים, יש להם מספר לא קטן של עדים, חלק גדול מאירועי האלימות האלה הועלה לרשתות החברתיות והוא פומבי לכל אחד. די לאסוף את התיעוד הזה, ולתחקר כמה מהעדים שהיו במקום, כדי לאסוף את הראיות הנדרשות. אך ככל הידוע לנו הדברים האלה לא נעשים. ככל הידוע לנו, לא נשלחו התראות לשוטרים המכים, ולא הודעה לדרגים הבכירים במשטרה שיתדרכו את שוטרי השטח לגבי חשיבותה של עיתונות חופשית. ובשום מקרה לא הוגש כתב אישום או אפילו תלונה כנגד שוטר או שוטרים שפגעו בעיתונאים. יותר מכך, המשטרה נמנעת מנקיטת צעדים - אפילו משמעתיים - נגד השוטרים האלימים, בתואנה שכלל שהוגשה תלונה למח"ש, הם מנועים מלנקוט צעדים אופרטיביים.

העובדה שמח"ש אינה נותנת מענה, ולא מעניקה סעדים לעיתונאים המתלוננים גורמת לעיתונאים לא להתלונן. העובדה שאין יותר תלונות של עיתונאים נגד שוטרים אלימים לא משקפת את המצב בשטח. היא משקפת את האפקט המצנן שיש לעובדה שמח"ש אינה עושה את תפקידה.

הגנה על חופש העיתונות אינה אינטרס צר של ציבור העיתונאים והעיתונאיות בישראל. אם חופש העיתונות לא יישמר ויחוזק על ידי רשויות המדינה, ייפגע באופן אנוש האינטרס הציבורי וזכות הציבור לדעת.

גם פרקליטות המדינה מכירה במעמד הייחודי של חופש העיתונות והגנה על עיתונאים, כפי שבא לידי ביטוי בנוהל פרקליט המדינה מספר (מצורף כנספח ב')

ארגון העיתונאים והעיתונאיות דורש לערוך בדיקה מקיפה בנוגע לאופן שבו המחלקה לחקירות שוטרים בודקת ומטפלת בתלונות של עיתונאים ולגבש נהלים ייחודיים לאופן שבו יש לבדוק תלונות אלה, בדומה לנוהל פרקליט המדינה המוזכר לעיל.

נשמח לקחת חלק ולסייע בגיבוש הנהלים הנ"ל, מתוך היכרות עמוקה עם המציאות אותה חווים העיתונאים.

בברכה,

אלי גרשנקרוין, מנכ"ל ארגון העיתונאים והעיתונאיות בישראל
ענת סרגוסטי, אחראית חופש העיתונות בארגון העיתונאים והעיתונאיות בישראל

העתק:

נורית קנטי, יו"ר ארגון העיתונאים והעיתונאיות בישראל
עו"ד אמיר בשה, יועץ משפטי, ארגון העיתונאים והעיתונאיות בישראל